1227. Men som den Idealla Berfenlighetens Upprinnelse är utom all mänsklig förmåga att förklara, så bör jag ej heller försöka att förklara den Idealla Berfenlighetens Upprinnelse. Jag vill blott anmärka, att den är ej blott och allenast en Idea, utan en Idea realis, för hvilken alla möjligheters möjliga verklighet är nödvändig. Ty om den ej vore verklig, så vore den ej heller möjlig. Men att den är möjlig, det är klart af det, att den är tänkbar utan motsägelse. Den är alltså möjlig, ty den är tänkbar, och den är verklig, ty den är möjlig.

1228. Men som den Idealla Berfenlighetens Upprinnelse är utom all mänsklig förmåga att förklara, så bör jag ej heller försöka att förklara den Idealla Berfenlighetens Upprinnelse. Jag vill blott anmärka, att den är ej blott och allenast en Idea, utan en Idea realis, för hvilken alla möjligheters möjliga verklighet är nödvändig. Ty om den ej vore verklig, så vore den ej heller möjlig. Men att den är möjlig, det är klart af det, att den är tänkbar utan motsägelse. Den är alltså möjlig, ty den är tänkbar, och den är verklig, ty den är möjlig.

1229. Vi hafva vidtagligen anmärkt, att dessa metafysiska bestämningar, ens mera physiska än metafysiska, sedan vi fått tag i vårt principium, som är att existentia sine essentia et sine substantia. Men om vårt principium vore en Idé, då skulle icke allenast Bråkan vara en Berfon utan äfven Varuen och Grästrået på marken skulle vara en Berfon, men ju längre personificering läker icke materialismen att Berfenlighetens gåta blifva mera. Vi måste således hålla innom det för menniskan tänkbara i Idéen af vårt principium dess icke identiska: Varet är icke subjectet, utan predikatet. Jaget har en grund för sitt varande, och denna grund är icke

att han är den rätta Guden, men på Pantheismens område torde han näppeligen lyckas att göra sig själf till en Gud. Väl är det sant att menniskans början är en blind naturkraft, men det är ej heller detta som utmärker menniskan till själfmedvetande, ty menniskan är icke förnuftlöst lås; hon har en början, och måste alltid erkänna en högre magt äfver sig, som har icke gjort sig själf. Om också vårt principium vore en Idé, så som Heinroth menar, så vore äfven denna Idé, icke förnuftlöst lås, alldenstund det är icke omöjligt att bevisa, att en Idé kan uppkomma af sig själf, fastän det är omöjligt att bevisa att ett begående kan uppkomma af sig själft. Så länge vi äro tvungne af den metafysiska och logiska nödvändighetens bålda oss innom skrankorna af det ändliga, så kunna vi icke bevisa, att substantia existit ante existentiam suam, ej heller kunna vi bevisa, att existentia existit ante substantiam suam, ej heller kunna vi bevisa, att existentia är identisk med substantia.

1229. Vi hafva vidtagligen anmärkt, att dessa metafysiska bestämningar, ens mera physiska än metafysiska, sedan vi fått tag i vårt principium, som är att existentia sine essentia et sine substantia. Men om vårt principium vore en Idé, då skulle icke allenast Bråkan vara en Berfon utan äfven Varuen och Grästrået på marken skulle vara en Berfon, men ju längre personificering läker icke materialismen att Berfenlighetens gåta blifva mera. Vi måste således hålla innom det för menniskan tänkbara i Idéen af vårt principium dess icke identiska: Varet är icke subjectet, utan predikatet. Jaget har en grund för sitt varande, och denna grund är icke

Jag "Existentia non est substantia" Då vi säger: menniskan är samtidig med knappen, så kunde vi väl efter vanliga tankelagar göra den slutsatsen att vi säger att knappen och substansen i Gud äro samtidiga, men om den första Idens tillkomst kunna vi icke göra åtskillnad emellan. Vi kunna icke säga att Idea realis, här såsom Idea substantialis i synnerhet som Idea substantialis är på alla sätt otänkbar. Idea realis är mera möjlig, så vida Iden icke kan vara utan Vi: vhen denna här möter oss den motsägelse som ligger i naturen: att Vi och Ide icke äro väsensbegrepp: de kunna icke contraponeras.

12½ Då andra sidan kunna icke "Idea realis" och "Idea realisata" contraponeras. Den abstracta Iden, är visserligen en Idea realis, så vida den icke är blott möjlig utan verklig; men den är icke realiserad, för än den blir realiserad. Vi kunna icke tänka annat än att i Apelsen, naturen är en realiserad Ide, men detta förhållandet bevisar endast, att Iden var före materien, ja till och med allt det, som kallas för en realiserad Idé; men just denne ligger nu den logiska knuten, att då enligt all mensklig erfarenhet, Iden sjelf icke är absolut förutsättningslös, i det Vaget på sin blott och bart Ide icke är tänkbart, icke ens i den högsta Personlighetens, vad var då grunden till det Vag, som enligt vad ären sagt är, icke kan vara en Personad Idea-lis blott, som är obetänkbar, och utan karaktär, utan måste vara en Personad realis, som har karaktär, handlar etc. betänka grundsatser, och kan icke göras eller handla tvärtemot sin egen natur.

Denna Gåta må Gud sjelf allena lösa.

12½ För oss hyndare är det tillräckligt, att veta att vi hafva en nådig och barmhärtig Gud, men då Apaflexa jäger: de akta hafva Gud i sig, så är det allenast nödvändigt att veta, utan det är även nödvändigt att känna, Guds nåd. Just detta: hafva Gud i känslan, är naturligtvis mera än blotta vetandet. De christnas Gud är ingalunda en förskräcklig för filosofi, som icke har några känslor. Hos den store filosofen, han endast rättvisan gjorde sig gällande. Då han icke har ett modershjerta, så känner han icke modershjertats ömhet. Han känner icke den moraliska nödvändigheten, som modershjertat är innerlig. Han känner endast den moraliska nödvändigheten, som sitter i förnuftet. Denna moraliska nödvändighet har uppenbarat sig som en fix Idé i dagsljuset, och han den ena moraliska sidan contraponerar den andra, så att begreppet om rätt och orätt, icke är i alla fixerade.

12½ Men den moraliska nödvändigheten som uppenbarar sig i förnuftet under namn af rätt rättvisa, är uppenbarelsen hvilken finns i det ömma modershjertat. Der finns en annan lag än rättvisans lag: förnuftet: om filosofens Gud är en rättfärdig och rättvis Gud, så är han dock icke den samma nådens, kärlekens och barmhärtighetens Gud, medan det icke blifvit en pligt en moralisk nödvändighet att berömda brottslingar. Under det vi således erkänna den moraliska nödvändigheten i förnuftet som hör sin grund i den metafysiska och logiska nödvändigheten, så måste vi äfven erkänna den moraliska nödvändighet, som ligger i hjertat, hvil-

hvilken nödvändighet har sin grund i den Psychiska nödvändigheten, det jaga. am vi tillämpa dessa nödvändigheter på Gudomen, så hafva vi icke Honom icke Allenast en "Metafysisk Person" hvars Jag måste handla enligt hvad Väsendes Natur rättvist, consequent och enligt sin Karaktär. 1233. Utan Gud är Apen en "Psychisk Person, hvars Jag måste handla enligt hvad väsende Natur rättvist, consequent Apens Stämmelse med sin moraliska karaktär men här möter oss hvad den frågan: hvad är det som den mäst i menniskan, som bestämmer henne moraliska karaktär? Filosofen Jäger: "Viljan" men han har nu emellertid bevisa, att viljan är högsta magten i Personligheten, eller? är icke Jaget högre än viljan uti den Idealistiska Personligheten, eller? Der Jaget hersklar öfver viljan, öfver förståndet der bestämmer Jaget sin egen karaktär. Och detta är Egoismens verkliga mening, att han bestämmer sin egen karaktär. Men uti en Personlighet, der Jaget icke har högsta magten, der måste det vara den högre magten, som bestämmer karaktären, så i psykiskt, psychiskt, metafysiskt och moraliskt hänseende. Det är icke Jaget, som bestämmer menniskans psykiska karaktär, individualiteten, det är icke Jaget, som bestämmer den metafysiska karaktären. Tanke lagarne äro bestämda af en högre magt, icke af själs förhållandets och deras inbördes förhållanden. Allt detta måste nu härrönna af Gud af Jaget. Likaså är det en annan magt än Jaget, som bestämmer den Psychiska Karaktären. (Skrifterna inspiration, känslorna temperamentet.) och då det i föregående afdelningar är tydligt, Psychice och logice bevist att Apen den subjectiva viljan har till Personlighet, så måste Jagets eller Jagviljans karaktär i menniskan bestämmas af en annan magt än Jaget och då Gud jämte Jagviljans karaktär och då Gud jämte Jagviljans karaktär i menniskans per är god enligt martensen men Jagviljans karaktär i organismens per är ond, så måste karaktärerna här guttera mot varandra: det vill säga: menniskan är både ond och god: och hennes moraliska karaktär blir lika med noll. men därmed är Egenrättfärdigheten icke alldeles bekämpad: han vill åtminstone räkna ett litet plus i räkningen.

1234. Ty om Gud icke kan fordra af den som ingenting är skyldig så har den själfria Egenrättfärdigheten ingenting att fordra af Gud: utan det är betalt som guttera, och därmed är Egenrättfärdighetsingivelsen gått till bräke och räkenskapen med Gud. men är han då lycklig? han ingenting har att fordra och ingenting är skyldig? Jo! han är dömd för alla eftersökningar. Ja se der ha vi Egoismen han är "obetydande: han är fri: han behöfver icke bruka för en högre magt. Om nu detta vore menniskans verkliga förhållande till Gud: så vore hennes

ställning icke alldeles förtvifflad. Han kunde då göra jag till gudo, allt hvad Egoismen förmår. Men det är icke Egenrättfärdigheten alldeles nöjd med denna ställning. Han menar sig hafva hela kapen att fordra af vår Herre. Han påstår, att han är "positive god." (Petrus ii) och om icke Martensen just påstår det samma i sin christeliga dogmatik, så följer dock samma positiva godhet af hans System i moralen, hvar ifr. Egenviljan skiljes från Personligheten, och endast den "goda viljan" får gnar, som Jag-vilja. En sådan Person, som har en god vilja, kan icke allenast dömas, utan måste äfven hafva någon belöning att vänta, ty dygden belönar sig själf och vandet ytterligare belönad. Men turu mopen och slut måste icke Egenrättfärdigheten blifva, när han får höra, att menniskan är "positive ond." och detta till följe deraf, att hennes onda Egenvilja är hennes egen väsentliga vilja, och att hon icke har någon god vilja, att berömma sig af, åtminstone icke någon sådan vilja, som Jaget fabricerat eller gjort god. Detta är slutet deraf, att Jaget eller Egoismen i menniskan är bunden af det afgrunds nödvändighetsband att Egoismen icke är självständig åtminstone i menniskan, hvem inbillas sig vara fri uti den abstracta Idén, såsom vore han en Ideell Personlighet, men kan icke vara utan metafysisk nödvändighet, eller utanväsende och slut ljung, då han kan icke vara utan Gud, och just deruti ligger hans

Sonnelycka.

1235. Ni kan ju lätteligen begripa min Herre att den, som är fatt i subjektivism, han är icke fri; han måste handla enligt sitt väsendes natur. Detta Väsende innehåller grunden till alla nödvändigheter. Hafva vi alltså en subjektivitet för tänkligt, så måste vi också underkasta oss alla subjektivens villkor för varandet. Egenskapen måste vara beroende af essentia och subjektiva, icke tvärt om. Ty menniskans Person eller Jag liknar djuret i fråga, som måste bära sitt hus med sig, emedan det icke kan vara detta fattas förutan. Går snäckhuset förlorad, så är också djuret förlorad. alltså är det också med Jaget, när det icke kan vara sitt väsende förutan. Kunske var det också bäst för Egoismen i menniskan, att han fick ett sådant väsende, som hindrar honom i hans flygt. Må hända måste Egoismen genom det metafysiska väsen det subjektiven just tvingen blifva "fången i fjärdens Lag": så att han måste erkänna att han är "non positive ond." och så en sådan beklagans värd, en fråtsare.

1236. Vår bevisning går derpå ut att menniskan genom den psykiska nödvändigheten är underkastad den moraliska nödvändigheten, lika som och den moraliska nödvändigheten följes med hemne, och emedan den moraliska nödvändigheten uti hennes naturliga tillstånd är den rådande just derföre är han positive ond. Egoismen är Guds fiende, emedan Gud är Egoismens motsatta och negation. Gud är beroende af den moraliska nödvändigheten, och denna moraliska nödvändighet tvingar honom att vara barmhärtig. Försoningen är icke som Reparation af Rysslands tvingen af den moraliska nödvändigheten

att vara sträng och rättvis, det är för honom en plikt att vara rättvis, men det är ingen plikt att vara barmhärtig, emedan fiolfaderns moraliska nödvändighet fattas i förmuftet såsom en fix Idé, men Moders hjertats önskan kännes ingen sådan.

1238. Skulle vi alltså föreställa det bästa Ideal af fullkomlig mänsklighet, så skulle ingalunda den känslolösa fiolfadern motsvara detta Ideal, utan dess skulle en öm och omtänklig Moder motsvara vårt Ideal, ty i denne person äro rättvisans lag i förmuftet och kärlekens lag i hjertat uti ett sådant förhållande till hvarandra, att nåden går för rätten. För denne är det en plikt att straffa de olydiga och dygdiga barnen, men det är en ännu högre plikt, att uppoffra sig för de olyckliga. Denna moraliska nödvändighet ligger djupt implantad i kärleken. Se på fågelhonan, när hon nyss utkläckt sina ungar, huru stark är icke moderskärleken hos denne." Man får draga denne från halsen innan man får bort denne från de ägg, uti hvilka ungarne pipa. Så stark är då moderskärleken hos denne, att den uppkäfver kärleken till livet.

"Hon går till döden, för att frälsa sina barn." Dertill kan ingen moralisk nödvändighet i förmuftet tvinga någon, kan nu vara så stor moralisk nödvändighet den vill, som håller, men den moraliska nödvändigheten i hjertat den kan tvinga viljan och får säga: den kan tvinga till nödvändighet, men att förneka sig själf.

1239. Denna Egoism som negation måste vara ett Grundlag i den sig själf uppoffrande Personligheten, karaktär, och Skaparen som har gifvit den lefvande varelsen en sådan moralisk nödvändighet, den kan icke fakna enbildens, efter hvilken den moraliska nödvändigheten är danad i den lefvande varelsen. Vi äro berättigade att göra denna slutsats, af hela den lefvande naturens vittnesbörd att Skaparen icke fakna "försäldrahjertat" Ömhet, när fiolfadern emedan han icke har ett modershjerta och just derföre är han ett dåligt Ideal af fullkomlig mänsklighet. Han fattas just de ädlaste dragen i den mänskliga karaktären,

rent liggen självpåtvingaren, som är Egoismen regerande.

1240. Rättvisan i förnuftet kan icke erfatta moderskärlekens enhet. Ty rättvisan är väl en sådan, huartill mennis-kan känner sig vara förbunden, men viljan är icke bunden af den-na moraliska nödvändighet, ty men-niskan kan vara anklagad. Ja men säger filosofen kan jag och vara både ond och okonstnärlig, och den före är viljan fri, det finns ingen moralisk nödvändighet, som kan tvinga henne. Rätt ja min Herre, men detta är också ett bevis på viljans ofri-het, ty just då är viljan tvungen af den omoraliska nödvändigheten att icke lyda hvarken förnuftets eller Samvetets rätt. Just då är den imper-sonliga passionen som starkast, när viljan eller Jaget är fången i lyste-lag. men just denna skriftliga or-par enhet "och gregr sig själv-gen i lystens lag!" kan filo-sofen icke begripa: han kan icke begripa, att själfva Jag viljan är fången i lystens lag, emedan Egenrättfärdigheten i stenda gada som menniskan kan göra själfva genom förnuftet upplåtelse och kit en fin Idé, och uppenbara sig i förnuftet såsom det verkliga goda, som bär efter strafvas af viljan, men just denna Egenrättfärdighet är den största lyste-smat för ögonen, emedan den är grunden till ätran.

1241. Att filosofen tillegnar sig Egenrätt-färdigheten, såsom just Eget verk, är i dagligt kännande gudska riktigt, ty det är Jaget, som har tillverkat den-na rättfärdighet, genom viljans och förnuftet. Jaget har nemligen fått en dunkel Idé, om en "fullkomlig ordning, som vilar, hvars mennisskan bör vara, och denna Idé försöker filosofen att realisera, denigenom att han med förnuftet tänker äfven denna Idé, hvarigenom begreppen rätt, rättvisa, blifvo fixerade, såsom ler i moralen och naturrätten grundfäs-tes i mennisskan alltid tyckes ana lyten och Egenrättfärdigheten ett be-gär i viljan, att efterstråfva detta Ideal af dygd; men just själfva filosofen känner, att han icke i alls kan åstadkomma detta fullkomlighetens Ideal. Så ger han regel åt menni-skan och denna Idé på en bät, och säger: "Hvad ingenting är godt utom det som är gott i sig själft!" (Kantsystem). Likaså

viljan allena utgjorde hela Personligheten. Ursprånget fade han icke i någonting är gått utom Jaget.

1243. Men denna psychologiska fakta har befunnits vara alldeles falsk. Sedan vi på flere ställen i denna afhandling visat, att viljan är bunden af tyska, Psychiska och metafysiska, lagar och moraliska nödvändigheter och tillagen har hjelp bidragit till viljans aprioritet, tänkegnam att han hakat sig fast vid den metafysiska nödvändigheten, kan han således icke vara en Personas Ideala, utan måste vara en Personas subsumtion. Personens apriorister är tillräckligt talade. och fästnaden emellan Personas Ideala, reala och subsumtion är apriorister tillräckligt talade.

1243. Då vi nämde apriorister, att han net icke anses vara och Personen innan alla dess anlag blifvit utvecklade, så följer deraf, att icke allenast de fysiska och metafysiska, utan äfven de Psychiska och moraliska anlagen böra utvecklas, innan Personligheten Karaktär kan sägas vara fullkomligen utbildad. Personlighetens Ideé är icke realiserad derinnen, att menniskan har kommit till förnuftets rätta bruk: ty förnuftet är icke den högsta magten i Personlighetens Hem med den så kallade "moraliska viljan som är nedlagd i förnuftet," anser Fichte Personlighetens Karaktär vara åstadkommen, men vi hafva på flere ställen visat, att "Passionerna bestämma menniskans moraliska Karaktär, hvaremot den alla den moraliska viljan i förnuftet icke kan bestämma menniskans moraliska Karaktär, emedan denna vilja är väl positive, dock icke absolut fri, endast i menniskans Men icke i Karaktärens fror. Derföre säge vi med rätta, att en menniska med godt hufvud, och Ädelt hjerta är en mycket tvetydig Person, och vad den satsen vidkommer, att Gud ser på den goda viljan, så hafva vi förut visat, att Gud ser icke hjertat, icke till viljan.

1244. Det följes af "Panpsychismus" att menniskans moraliska karakter icke beror af menniskans egen vilja utom af den högre magt, som kommer i Panpsychismus. Det vill säga passionerna komma i organismen och anpassa åsynen förnuftets "bestämda åsyner förnuftsbalken" såsom förut blifvit visat är. tillsynen kan aldrig bevisa "Panpneumatismus," ty han måste erkänna,

att (förnuft) "Själens verksamhets säte blott
innom en viss gräns. (Betrelli). med Panpneu-
matismus, menas förnuftet, själens eller rensliff-
vets omfång att verkan äfver allt i hela men-
niskan, eller förnuftet, själen allestädes närvarel
se i hela Organismen; men med "Panpsycho-
ismus" menas Organismens allestädes när-
varelse i hela Organismen. Den kraft, som
verkar äfver allt i hela jordens af människ-
lighet, måtte vara äfver den kraft
som verkar innanför en viss gräns, d. v. s. Jag
viljan kan icke bestämma hjertats kärlek,
men hjertats kärlek måtte vaget smärtiga
följan av verkan af en högre magt.
1845. Men ehuruvida människoandens icke kär-
lek är magt: ja kännes icke heller
den kannläge fattens kärlek är magt. kan
kännes icke "Förädlade hjertat djup" och just
derute består förbandet, att den kän-
läge Filosofen icke har den mindre ömma
än "det ädla modershjertat" som förnär kan
han icke, heller föreställa sig, att Gud är en
sådan Person, som icke allena har vilja
och förstånd, utan äfven ett modershjerta,
emedan näsen går ljung nätter.
Uti Filosofiska Förnuft går alltid vägen
framför hjärtat: det säger han att så vara
händ och ehuruvida hänsyn att jämna egna
barn, om de också misstade ängsligt äfver sina
felsteg. David hade ett ömt hjerta, och
det säger var han förnöjd att dö i den ogu
daktiga Sauens ställe, mer andra kanun
gar klaga med rullt hjerta dömt
sina barn till döden för vida mindre brott, än det
afsalom ämnade begå till Ex. Herodes den Store,
Philip II. i Spanien m. fl.
1846. Vare Gud en sådan Konung, som var
dens Tyranner, att kunna skyldskap vara
icke då människan. Det måne då ingen
nåd och nåde få majestät bratt. men
Gud ske lof! Gud är icke blott en Rättvis Ko
nung, utan han är en mild, barmhärtig
och nådig Konung. Uti Guds allmänna
styrelse med det skiftande slägtet, har alltid
rådet gått före rätten, därför heter det
Gud är icke en sådan tirlosof, som låter
förädla hjertat klen gära, men det
kräver och förfarenhet. Härpå beror nu
hjärtat i det långa, i det hopp, att kär
ja saken skulle bliva klarare; "Ged fu
git fuget irreparabile tempus" vi måtte
säga med Apatheu: "icke att jag det
allaredan fattat har ofver, men jag har
funnit deraf, att jag det begripa må"
Ända ifrån den 10 de Januari 1844, till den 7 de
augusti 1855, har den, under en förfärlig
kamp och strid, med djefvulen, verldslig
het, rådet, grubblat på denna förnäm
lighet, "den att Evangelium lyftes fe", för att
den möjligt vore, så en klarare insigt i
denna stora Sanning, "Ged fugit fugit
irreparabile tempus": i dag den 7 de Aug
sti 1855: måtte jag gripa verket an, nu
mitt 56 år.

G. G. G. Förlåning.

1247. Det finns intet folkslag i världen, som icke har haft en mer eller mindre dunkel aning om förlåning med Gud. Men på hvad sätt Gudaväsen sökte förlåning, derom har man icke varit ense. En del af de hednifska nationer, som försökte att blidka den vredgade Guden med gåfvor och skänker. Andra föreställde sig, att Gud fordrade blodiga offer. I förra fallet föreställde man sig Gud såsom en egenmyndig tyrann, som lät blidka sig med gåfvor och skänker. I senare fallet föreställde man sig Gud som en blodtorstig tyrann, som icke blidkas med annat än blod. Men den som känner behof af förlåning, har utan tvifvel mer eller mindre klart medvetande af sin brottslighet.

1248. Men oaktadt behof af förlåning har man funnit hos de hårde, mildaste säter, ganska naturligt förklarar sig förlåningen vara nödvändigt att hjertats behof. Den anser icke heller förståndet förnuftet eller vetet. Men ju mera filosofen öfvergår förståndet och förnuftet, desto klarare blir han. Filosofens hjertats är en isklädare, det ingen ström af nådens Gud kan intränga. Hans hjerta är tillfredsställt för alla åsikter. Han är således de facto utesluten från upprepandet av hans nästa syder förlåningen. Och tror han sig hafva uppnått dygdens höga ideal, eller sedlighetens syder genom den "fria och goda viljan", dels är han förvissad, att låta förnödenheter sig under en högre magt, ty denna högre magt vill han själf. Och allt för saken, han alla "Brefhvälfnar" som är hämtade från upprepandet. Och detta är orsaken, hvarför alla filosofer med sällan på undantag, antingen förnekat förnekat förlåningens nödvändighet eller åtminstone misstyckat den.

1249. Antingen måtte dessa sjukhus vana de dygdigaste människor på jorden, så att de ingen förlåning behöfva, eller åtminstone måtte de vandra sin väg utan att beklaga sig emedan de ej finna sig hjälpta från Himmelriket. Den enfaldige läkaren, att blifva förlåtad med Gud, när han känner att det lider till slutet på lifs tråden, men den högsinta och dygdige filosofen är så stolt i nyggen, att han aldrig tänker bedja Gud om förlåtelse, och tigger så

nej, aldrig! Gå hur det vill, men Jaget, (egoismen) skall icke visa sig hos mig. Det nattliga Jaget, utan afseende på någon tillämpning af hvad beskaffenhet som helst (A. A.). Här ser man Fariseismen, och Fariseismen, koncentrerad i en enda punkt. Lärjungarne och gumman gråta och jämra sig, men Fariseerna hysa ett dödligt hat till den store Lösas predikanten. Den tidens dygdemänniskor, Joseph och Nikodemus lägga Herrans Lekamen i den döda Transgrafven. Den som säger det, att Gud har förändrat detta på de nya och förnuftiga, och uppenbarat det för de på kunniga.

1250. Församlingens tillvaro har förnämligast efter Luthers död, blifvit på bästa sätt bevarad och tillvägagången af Theologerna, att Rationalisterna fått anledning, att förklara allt sammans för en accommodation af Judiska åsikter härav. En del af Reformatorerna förnekade sig, att Djefvulen blef utrad af Gud, genom Guds Son död. När Mennisskan icke kunde förstå sin frihet, så blef han fäld under Syndens, hans blef Syndens träl: han kom genom Synden i dödens och djefvulens välde, ingefärligen som en Krigsfånge blir fäld till träl. Gud ville nu lösa dessa fångar, men djefvulen gaf icke efter, för förmenta rätt, förr än Gud själv egen Son i Dödens och djefvulens välde, så som gisslan eller lösen för fångarna, ungefärligen som en Konung gifver sin Son till gisslan åt segervinnaren, för att få igen fångarna. När djefvulen fick en så dyrbar pant eller lösen för fångarna, gaf han efter sin förmenta rätt.

1251. Men nu kunde icke djefvulen behålla Guds Son i Helvetet. Han måste lämna upp honom inom tre dygn. Men under denna tid, hade redan gamla Testamentets Profeter, blifvit författade i sinket, och förkunnade sinom Hade tid Paradiset. (Jakob från Nikodemi Evangelium, som trots vara ett diktadt verk från tredje seklet). Enligt Nikodemi Evangelium, funnas endast tre Menniskor i Himmelriket vid Frälsarens död, nemligen Enoch, Elias och den botfärdige Röfvaren. Men när Frälsaren kom till hades, blefvo gamla Testamentets Profeter författade i sinket, så som återlöste och frikände. Således skulle djefvulen nu vara blifvit berövad, emedan han icke kunde förutse, att Guds Son vistande i Helvetet, skulle blifva för honom till en evärdlig plåga.

1252. Mera Allmänt har Anselmii och Gratii Försonings teori, blifvit antagen af Theologerna. man har dervid betraktat Återlösningen så som

en Juridisk akt, som man förklarar på följande sätt. Gud betraktar som en person, som har stiftat en lag till alla efterkommande. Men en malfarare (den dessa lagen. Då kommer Försonaren eller Förlossaren (eljesom, som i Uppenbarelseboken kallas på åklagare) och påtar sig plikt för dagbrytaren. Denne blir också af sitt eget samvete åtvarbenitt and sitt brott. Han blir då dömd af förnuftet att undgälla sitt brott med lifstidsfängelse. En del Rationalister påstå dock, att detta lifstidsfängelse (de eviga straffen) är alldeles obilligt emedan brottet var timligt och stridde i en handvändning, och detta skall nu ersättas med de eviga straffen. Detta säger Rationalisten kan icke stå tillsammans med Guds Rättvisa.

1253. Herr nu träder Försonaren emellan som säger med Fadren och säger: Jag åtager mig, att lida det straff, som syndaren förtjent. Jag åtager mig äfven, att uppfylla den handling, som Domaren äfven af brottslingen: det är: "Christus har lidit straffet i menniskans ställe; Christus har uppfyllt lagen i menniskans ställe". Och med detta "qui pro quo" [illegible] petes nu Domaren vara nöjd. Det gäs samma lika huilken som betalas plikten, allenast plikten blir betald.

1254. Emot denna Försonings Teori kasta Rationalisterna många invändningar till hands. Först säga de: Om Gud har låtit sin Son lida straffet i menniskans ställe: så är Gud en orättvis Fader, han är orättvis mot sin egen Son. Det finns säga de ingen Fader i hela verkligheten, som skickas sitt eget oskyldiga barn på ett eller hand, och skulle det finnas en så grym och orättvis Fader, så skulle alla menniskas sigilla kunskaper äfven om saken försiktigt låtes, skicka sig i stället för den brottslige.

1255. Då denna grund förkastar Rationalisterna Christi äfventyr Försonliga Embete, och påstå, att Christus med sin död har ingenting förtjent åt menniskan. Istället Christi förtjenst hittas denne att Han gerade sitt Lära och sitt Lefnad, lefvat menniskan som han skulle förkunna

med Gud genom en sann bättring
(den egna bättringen). Den sanne
bättrar sitt lefvernet (mena de) blir för-
sonad med Gud på den grund, att han
undergått en sinnes förändring: han har
blifvit pånyttfödd, dock utan ånger
utan "frida och värk". Gud måste då
förgäta det framfarna, och erkänna
dygdens förtjenster. En sådan använ-
delse och bättring har man många Exempel
på ibland dem, som i sin ungdom varit
utsväfvande, och i synnerhet ibland
drinkare, hvilka af fruktan för döden,
eller af fruktan för fattigdom och jor-
diskt Elände plötsligen slutat opp.
~~125~~ 1256. Rationalisterna, eller dess for-
tens fritänkare, som antaga en för-
soning, påstå att försoningen är en
följd af bättringen eller sinnes förän-
dringen. Gud säga de fordras ingen
annan försonings grund å Menni-
skans sida, än en allvarlig och upp-
riktig sinnesförändring, ett heligt
Uppsåt i viljan, en fast föresatts i för-
ståndet, att bättra sitt lefverne och
hädanefter vandra på dygdens väg.
Men med bättringen förstå de in-
galunda en djup syndaånger, eller
Samvetsqval; utan deras bättring
är en sinnesförändring, som tager
sin början i: förståndet och viljan

Menniskan behöfver icke skämmas
öfver sin förnedring, eller känna sig
skyldig till den eviga fördömelsen; hon
behöfver endast hafva ett fast uppsåt
att vandra i ett heligt lefverne på dyg-
dens väg; och denna föresats tror
han sig vara i stånd, att fullborda, då
han tager Frälsarens Lära och heli-
ga vandel till efterssyn och rättesnö-
re för sin vandel.
1257. Här betraktas nu sinnesföränd-
ringen såsom försoningens grund;
och en sådan sinnesförändring kan
Menniskan mycket väl åstadkom-
ma af egen kraft, med tillhjelp af
Egenrättfärdigheten. Christi förtjenst
och tillfyllestgörelse behöfs icke an-
litas uti en sådan användelse
emedan syndaförlåtelsen grundar
sig på Menniskans egen förtjenst.
Christus var en stor moralist el-
ler "Laglärare"; hans moral kan icke
förändras; men hans lidande och
död kan icke Menniskan räkna
sig till förtjenst, utan Menniskan
bör äfven härutinnan följa hans
Exempel: Han bör uppoffra sig för
sin öfvertygelse.
1258. Denna försonings Teori är Soci-
niansk, och har i Sverige blifvit
antagen af Ignell, [illegible] Lära klingar
utan tvifvel förträffligt

i den civiliserade världens åsyn, och många av dessa äro så fanatiska, att de anse det vara en förtjänst att förfölja och döda dem, som förtjäna efter deras åsikt att dö, utan att de själva ens veta, att de ha någon åsikt i religionen. Ty vad skulle väl kunna vara orimligare än att tvinga en människa att tro på en gud, som hon ej kan förnuftigt bevisa existera, och som hon ej kan förnuftigt fatta? Ty en gud, som är fattlig för förnuftet, är ej Gud, utan en avgud, och en gud, som ej är fattlig för förnuftet, är ingen gud alls. Och att tvinga någon att tro på en avgud är ju detsamma som att tvinga honom att ej tro på någon gud alls. Och att tvinga någon att tro på en gud, som är fattlig för förnuftet, är ju detsamma som att tvinga honom att tro på en avgud, ty en gud, som är fattlig för förnuftet, är ju en avgud, och att tvinga någon att tro på en avgud är ju detsamma som att tvinga honom att ej tro på någon gud alls. Och att tvinga någon att tro på en gud, som är fattlig för förnuftet, är ju detsamma som att tvinga honom att tro på en avgud, ty en gud, som är fattlig för förnuftet, är ju en avgud, och att tvinga någon att tro på en avgud är ju detsamma som att tvinga honom att ej tro på någon gud alls.

1259. Den fjortonde trinitarianska, som kallas Rationalistisk, behöver ingen förklaring. Dess kärna lyder ungefärligen så: Att människan följes förnuftet och förkastas för viljan, samt uppfyller sina plikter enligt sina likas och djurens, så hon kan uppfylla sin moraliska bestämmelse, vilken är att främja försäkringsverket (A. A.). Det förklaras, att hon icke får fråga, om ångest, bättring, omvändelse, försoningsdöd, förlåtelse eller rättfärdiggörelse genom en främmande förtjänst. Rättvisan fordrar gärningar. Förnuftet förkastar således ensamt antagandet av en främmande förtjänst, ty egenrättfärdigheten vill hålla sig kapsa sig att klara sig på sin lyckfallighet och sälja

1260. Så vida Agnell vill draga Religionen ifrån förnuftet och moraliska gebitet till förnuftet och viljan, så är det tydligt, att han bygger samma förestallning om själs förnöjenhetens inbördes påhållande, som andra filosofer. Viljans valfrihet antages icke blott i negativ utsträckning, utan även i positiv bemärkelse. Härav följes, att den moraliska människan, vilken, som han fordrar, måtte tagas för skönjan i förnuftet och viljan, ty förnuftet betraktas av Agnell, såsom en herrskande princip i människan. Det kan således icke bliva på något sätt att en försäkring, som angår hjertat. Man kan kalla Agnells försäkringsteori, på sin "Moralisk akt", på vida det moraliska elementet, enligt filosofiska åsigter, anses vara den moraliska viljan, som är nedlagd i förnuftet.

1261. Anselmii och Gratii försäkringsteori kallas mankegen "satisfactio vicaria", vilken sammanfattas i följande grundsatser: "Christi lidande, och uppfyllde lagen i människans ställe". Christus har blivit straffet i människans ställe". Christus har blivit att försäkringsens affärs våra synder